

ΔΙΔΑΓΜΕΝΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

Άριστοτέλης, *Ἠθικά Νικομάχεια*, Β6.4-8, 1106a26-b7

Ἐν παντί δὴ συνεχεῖ καὶ διαιρετῶ ἔστι λαβεῖν τὸ μὲν πλεῖον τὸ δ' ἔλαττον τὸ δ' ἴσον, καὶ ταῦτα ἢ κατ' αὐτὸ τὸ πρᾶγμα ἢ πρὸς ἡμᾶς [...]. Λέγω δὲ τοῦ μὲν πράγματος μέσον τὸ ἴσον ἀπέχον ἀφ' ἑκατέρου τῶν ἄκρων, ὅπερ ἐστὶν ἓν καὶ τὸ αὐτὸ πᾶσιν, πρὸς ἡμᾶς δὲ ὁ μήτε πλεονάζει μήτε ἐλλείπει· τοῦτο δ' οὐχ ἓν, οὐδὲ ταύτὸν πᾶσιν. Οἷον εἰ τὰ δέκα πολλὰ τὰ δὲ δύο ὀλίγα, τὰ ἕξ μέσα λαμβάνουσι κατὰ τὸ πρᾶγμα· ἴσω γὰρ ὑπερέχει τε καὶ ὑπερέχεται· τοῦτο δὲ μέσον ἐστὶ κατὰ τὴν ἀριθμητικὴν ἀναλογίαν. Τὸ δὲ πρὸς ἡμᾶς οὐχ οὕτω ληπτέον· οὐ γὰρ εἴ τῳ δέκα μναῖ φαγεῖν πολὺ δύο δὲ ὀλίγον, ὁ ἀλείπτῃς ἕξ μναῖς προστάξει· ἔστι γὰρ ἴσως καὶ τοῦτο πολὺ τῷ ληψομένῳ ἢ ὀλίγον· Μίλωνι μὲν γὰρ ὀλίγον, τῷ δὲ ἀρχομένῳ τῶν γυμνασίων πολὺ. Ὅμοίως ἐπὶ δρόμου καὶ πάλης. Οὕτω δὴ πᾶς ἐπιστήμων τὴν ὑπερβολὴν μὲν καὶ τὴν ἔλλειψιν φεύγει, τὸ δὲ μέσον ζητεῖ καὶ τοῦθ' αἰρεῖται, μέσον δὲ οὐ τὸ τοῦ πράγματος ἀλλὰ τὸ πρὸς ἡμᾶς.

Άριστοτέλης, *Ἠθικά Νικομάχεια*, Β6.16, 1106b36-1107a6

Ἔστιν ἄρα ἡ ἀρετὴ ἕξις προαιρετικὴ, ἐν μεσότητι οὕσα τῇ πρὸς ἡμᾶς, ὠρισμένη λόγῳ καὶ ᾧ ἂν ὁ φρόνιμος ὀρίσειεν. Μεσότης δὲ δύο κακιῶν, τῆς μὲν καθ' ὑπερβολὴν τῆς δὲ κατ' ἔλλειψιν· καὶ ἔτι τῷ τὰς μὲν ἐλλείπειν τὰς δ' ὑπερβάλλειν τοῦ δέοντος ἓν τε τοῖς πάθεσι καὶ ἐν ταῖς πράξεσι, τὴν δ' ἀρετὴν τὸ μέσον καὶ εὐρίσκειν καὶ αἰρεῖσθαι.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

A1.

α. Να γράψετε τον αριθμό που αντιστοιχεί σε καθεμιά από τις παρακάτω περιόδους λόγου και δίπλα σε αυτόν τη λέξη «**Σωστό**», αν είναι σωστή, ή τη λέξη «**Λάθος**», αν είναι λανθασμένη, με βάση το αρχαίο κείμενο (μονάδες 3) και να τεκμηριώσετε κάθε απάντησή σας γράφοντας τις **λέξεις/φράσεις** του αρχαίου κειμένου που την επιβεβαιώνουν (μονάδες 3):

1. Η διαίρεση σε κάτι συνεχές και διαιρετό μπορεί να γίνει μόνο με υποκειμενικά κριτήρια.
2. Στον αθλητισμό ο προσδιορισμός του μέσου σχετίζεται με ποιοτικά κριτήρια και μεταβλητούς παράγοντες.
3. Η ἀρετὴ ἐπιλέγεται ἐλεύθερα ἀπὸ τὸ άτομο καὶ ἐξαρτάται ἀπὸ τὴν ἐπίτευξη τῆς υποκειμενικῆς μεσότητος.

β. Πώς ορίζει ο Αριστοτέλης την έννοια της κακίας; (μονάδες 4)

Μονάδες 10

B1. Να διευκρινίσετε το περιεχόμενο των αριστοτελικών όρων στο πλαίσιο του ορισμού της ηθικής αρετής: «*προαίρεσις*», «*φρόνιμος*».

Μονάδες 10

B2.

ΠΑΡΑΛΛΗΛΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

Πυθαγορικά Έπη, 25-39

Ο Πυθαγόρας ο Σάμιος (πιθανώς 570-500/490 π.Χ.), φιλόσοφος, μαθηματικός και θεωρητικός της μουσικής, έζησε στην Κάτω Ιταλία, όπου και ίδρυσε μια φιλοσοφική κοινότητα, τη μυστικιστική κοινότητα των Πυθαγορείων. Η ολιγόστιχη συλλογή *Πυθαγορικά Έπη* ή παραγγέλματα (γνωστή ως *Χρυσά Έπη*) απηχεί την πυθαγόρεια παράδοση και περιλαμβάνει παραινήσεις για την πνευματική ωρίμανση.

*Κανέννας δεν πρέπει να σε πείσει -ούτε με λόγια ούτε με έργα-
να πράξεις κάτι που δεν θα σε ωφελήσει.*

*Να σκέπτεσαι μάλιστα πριν να πράξεις, για να μην φανείς άφρων και γελοίος·
διότι είναι γνώρισμα του άφρονα το να λέει και να πράττει ανόητα πράγματα.*

Και πρέπει να πράττεις μονάχα αυτά για τα οποία δεν θα μετανοήσεις εκ των υστέρων.

Μην κάνεις τίποτε το οποίο δεν γνωρίζεις, αλλά διδάξου (30)

όσα χρειάζεσαι· μονάχα έτσι θα περάσεις τη ζωή σου ευχάριστα.

Δεν πρέπει να παραμελείς τη σωματική σου υγεία

και πρέπει να πίνεις, να τρέφεσαι και να γυμνάζεται με μέτρο.

Λέγοντας μέτρο, εννοώ αυτό που δεν σε καταπονεί.

Εθίσου να έχεις καθαρή και άφθαρτη ζωή, (35)

και απόφυγε να πράξεις όσα προκαλούν φθόνο.

Μην κάνεις άσκοπες δαπάνες, σαν κάποιος που αγνοεί το καλό,

αλλά ούτε να είσαι φιλάργυρος· το μέτρο είναι άριστο σε όλα.

Να πράττεις αυτό που δεν θα σε βλάψει, και να σκέπτεσαι προτού να πράξεις.

Μτφρ. Α. Πέτρου

Να εντοπίσετε ομοιότητες ανάμεσα στις συμβουλές που δίνει ο Πυθαγόρας στο παραπάνω παράλληλο κείμενο, με την αριστοτελική θεωρία της μεσότητας αξιοποιώντας στοιχεία και από τα δύο κείμενα.

Μονάδες 10

B3. Να ταξινομήσετε τα ακόλουθα γεγονότα στην κατάλληλη χρονική σειρά ξεκινώντας από το παλαιότερο χρονικά (ένδειξη 1) και καταλήγοντας στο νεότερο χρονικά (ένδειξη 5):

- α. Ο Αριστοτέλης έφτασε στην Αθήνα για να σπουδάσει στην Ακαδημία.
- β. Η είδηση για τον θάνατο του Αλέξανδρου έφτασε στην Αθήνα.
- γ. Ο Αριστοτέλης ασχολήθηκε με την αγωγή του Αλέξανδρου.
- δ. Ο Πλάτων επισκέφθηκε για τρίτη φορά τη Σικελία.
- ε. Ο Πλάτων γεννήθηκε στην Αθήνα από αριστοκράτες γονείς.

1 -	2 -	3 -	4 -	5 -
-----	-----	-----	-----	-----

Μονάδες 10

B4. Να αντιστοιχίσετε καθεμία νεοελληνική λέξη της στήλης Α με την **ετυμολογικά συγγενή** αρχαιοελληνική λέξη της στήλης Β. Δύο λέξεις στη στήλη Α περισσεύουν.

A	B
1. προσπάθεια	α. <i>υπερέχεται</i>
2. καθαίρεση	β. <i>ληπτέον</i>
3. υπεροχή	γ. <i>έλλειψιν</i>
4. άρση	δ. <i>αίρειται</i>
5. υπόληψη	ε. <i>πάθει</i>
6. υποδοχή	
7. υπόλοιπο	

Μονάδες 10